

FERCAIRA

Partida del terme de Castell de Guadalest (Marina Val.) (xxxv, 22.20).

ETIM. Del mossàrab *felkàira*, ll. FILICARIA 'falguera', per la *l = r* dels moriscos. J. F. C.

FERNOVA

Partida del terme d'Ibi (Alcoià) (xxxv, 169.2).

ETIM. Pot venir de *ḥarnûba*, variant de l'àrab *ḥarrûba* 'un garrofer' (DECat iv, 431b39, 398a). J.F.C.

FERRAN

(1) Poble de l'antic terme de Tamarit, incorporat actualment al de Tarragona. És situat a la dreta del Gaià, al peu del turó on hi ha les ruïnes del castell de Santa Margarida.

PRON. MOD.: *feʔán*, oït per J. M. de Casacuberta a Roda de Berà i a Morell (c. 1920). Gentilici: *feʔanénys*. Dita tòpica: «a Ferran ne pelen gats» (Mn. X. Plassa de Prades).

DOC. ANT. *Quadra de Ferran* a. 1359 (CoDoACA xii, 39).

HOMÒNIMS. (2) *Ferran*, agregat de l'ajuntament de Passanant (Conca de Barberà).

PRON. MOD.: *feʔán*, oït per Casacuberta (c. 1920) a Belltall. Gentilici: *feʔanénys*.

DOC. ANT. *Farran* a. 1196 (Kehr, *Papsturk*, p. 573); *Castrum de Ferran* a. 1198 (*Cartulari de Poblet*, p. 160).

(3) *Ferran*, llogaret i antiga quadra del municipi d'Olèrdola (Alt Penedès). L'any 1275 és esmentada la *Torre de Ferran* i la seva capella.

(4) *Ferran*, poble del municipi d'Estaràs (Segarra).

PRON. MOD.: *feʔán*, oït per Casacuberta a Freixenet (c. 1920).

ETIM. Ve del NP *Ferran* (germ. FREDENAND, llatinitzat *Ferdinandus* o *Fernandus*). J. F. C.

Ferran, Castell ~, V. *Castellferran*.
Ferrer, *Ferrera*, *Ferrerons*, V. *Ferro Ferrer* (val.) i *Ferreros*, V. *-Feri*

-FERRI: BENIFERRI, BINIFERRI i BENIFERRI

Nom de diversos pobles i poblats valencians i balears.

(1) BENIFERRI. Antiga i extensa alqueria a l'esq. del Túria, pocs k. al NO. del centre de València, després poble i avui barri dels afores de la ciutat.

PRON.: *beniʔéři* testifica MGadea (*T. del Xè* I, 360); i és la pron. que deixen entendre Cavanilles (I, 46: «a media legua NO. de Campanar»); SSiv., 120; i SGuarner (*Nom.* 1966, p. 19) etc.

MENCIONS ANT. Apareix en massa el nom en donacions del *Rept.* on surt en unes 30 pàgs. diferents, en l'ed. Bof.: en les variants *Beniferre* (sobretot) i també *Beniferra* i *Abinferro*; donacions que comencen ja des de 1237, durant el setge del Puig, i segueixen fins a 1242. S'hi anomena com alqueria, i se'n do-

nen terres, horts i vinyes; també s'hi cita un molí dament *Beniferre* (p. 284); i en particular un *rafal* (la trad. *palacio* és error de SSiv., però no Chabàs): «*realium* qui est in *Beniferre*, et fuit de Modèf patre de Çahen, cum I jovata terre dicto *reallo* pertinente --- sicut divisores de *Beniferre* ---» (Bof., 245.17, 21, 22), i fou donat al bisbe de Bna. També s'hi citen, un darrere l'altre: «ortum --- in *Abinferro majore*» i «ortum --- in *Beniferre majore*» (213.7, 10: ¿potser corregir un d'ells en *minore*?)¹ cf. *El Arch.* III, 82; 1260: un *parral* a *Beniferre* (MtzFdo., *Doc. Val. ACA* I, 315), donat a un 'batlle' de Saragossa (DECat VI, 301z56). SSiv. hi afegeix dates (sense cita de la forma del nom) de 1444 i 1469. Cf. Lz. Vargas (c. 1774) I, 103, i II, 160.

(2) BINIFERRI. Grossa i antiga possessió mallorquina, del terme de Lluçmajor, 1 k. al N. de la vila (pron.: *biniféři*) (xli, 81.19); Masc. (34D10) escriu *Buniferri* però crec mera err., car tant Quadrado com Despuig porten *Bini-* com ho vaig sentir jo. En el *Rept.*: *Alcheria d'Abenferri* (105), que Quadrado (480) identifica «hoy predio *Biniferri*», car si bé el *Rept.* l'inclou en el «terminus» de Montuiri, el te. d'aquesta població, que és només 10 k. NE. de Lluçmajor, devia arribar llavors fins allà.

(3) A Eivissa: Pou de *beniʔéři*, en el te. de St. Rafael de Forca (xxxix, 103.18).

(4) Un parònim mallorquí, però amb accentuació diferent: BINIFERRÍ, grupet de cases en el te. de Sencelles (uns 2 k. al NNE. del poble; Masc. 18C12). També figura ja com a poss. en el mapa Despuig, que no és estrany que no l'accentuï (tampoc Masc.), però jo vaig oïr inequívocament *biniféři*, tant a Sencelles com a Inca (d'on també és a prop) (xl, 115.7, 117.19). Quadrado identifica (p. 530) «tal vez la alquería *Biniferin* del Vizconde de Bearn».

(5) *Biniferri*, lloc antic del terme de Juneda al SE. de Lleida (més sobre aquest a l'art. *Viniferri*).

40 ETIM. Els prefixos *Beni* i *Abin/Vin-* revelen que aquí hi ha un nom creat, o almenys transmès, per l'àrab, i probablement amb el sentit de 'fills o família, o fill de' + NP; i encara que *AlcM* no diu res de l'origen d'aquests noms i Oliver-Asín els declara només «arabismos indescifrados», jo ja els posava, provisionalment, com arabismes en les llistes d'E.T.C. (I, 267.170, 270.425, i II, 270.44, 440, 272, 502).

45 Es podria dubtar entre això, i un NP mossàrab, parent del cat. *ferro*, FERRUM; i hi donaria peu la forma *Abinferro*, de què hem vist una cita en el *Rept.* de Val. (potser no absent del de Mall.); i especialment el nom d'un poeta il·lustre, nadiu de Xàtiva, el nom del qual dóna Julià Ribera en la forma *Abenferro*.² Tanmateix fóra ben estrany que un poeta tan celebrat entre els àrabs dugués un nom romànic. I no sols, com sempre, inspiren desconfiança els híbrids, sinó que tampoc es comprèn fàcilment que una persona fos anomenada 'fill del ferro'; encara menys no tractant-se d'un cas isolat, sinó tan repetit i estereotipat en la toponímia de 4 països ben separats, dins del